Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
TAMARY ĆAPETA
přednesené dne 13. února 2025 [1]

Věc C-687/23

D. E.
proti
Banco Santander, SA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Směrnice 2014/59/EU – Rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí – Řešení krize společnosti Banco Popular – Nucený převod akcií bez protiplnění – Žaloba na neplatnost a na náhradu škody podaná před přijetím rozhodnutí o řešení krize – Pojem ‚vzniklý' závazek – Právo na účinnou právní ochranu"

I. Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce představuje další případ v linii judikatury, která následovala po řešení krize španělské banky Banco Popular Español S.A. (dále jen „Banco Popular") ze dne 7. června 2017 [2].

2. V důsledku tohoto řešení krize přišel značný počet fyzických a právnických osob o své investice. To vedlo k zahájení velkého množství soudních sporů před vnitrostátními i unijními soudy.

3. Mezi tyto spory patří řada věcí, jejichž předmětem je prohlášení neplatnosti a navrácení zaplacených částek nebo náhrada škody z důvodu, že společnost Banco Popular nedodržela určité požadavky v oblasti transparentnosti a spotřebitelského práva při prodeji některých finančních nástrojů fyzickým a právnickým osobám. Jinými slovy, podstata těchto žalob nespočívá ve ztrátě hodnoty uvedených nástrojů v důsledku řešení krize, ale naopak v námitce protiprávnosti původního úpisu těchto nástrojů.

[1] – Původní jazyk: angličtina.

[2] – Viz rozhodnutí Jednotného výboru pro řešení krizí SRB/EES/2017/08 ze dne 7. června 2017 o přijetí programu řešení krize společnosti Banco Popular Español S.A., který Evropská komise schválila v rozhodnutí (EU) 2017/1246 (Úř. věst. 2017, L 178, s. 15) (dále jen „rozhodnutí o řešení krize").

4. Soudní dvůr v rozsudcích ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular)[3] a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II)[4] uvedl, že takováto soudní řízení jsou v rozsahu, v němž byla zahájena *po* dni, kdy bylo přijato rozhodnutí o řešení krize, vyloučena směrnicí 2014/59/EU (směrnice o ozdravných postupech a řešení krize bank; dále jen „BRRD“)[5].

5. Nový aspekt projednávané věci spočívá v tom, že spor v původním řízení byl zahájen *před tím*, než došlo k řešení krize. Má tato skutečnost odlišné důsledky? To je podstatou otázky položené Soudnímu dvoru v projednávané věci.

II. Skutkové okolnosti, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

6. V roce 2009 vydala společnost Banco Popular „Bonos Subordinados Canjeables por Obligaciones Subordinadas de Banco Popular Español, S.A. I/2009“ (dále jen „podřízené dluhopisy I/2009“).

7. Dne 3. října 2009 upsal D. E. jakožto jediný jednatel společnosti Lera Blava, S. L. U. (dále jen „společnost“), ve prospěch této společnosti 15 uvedených směnitelných dluhopisů v celkové hodnotě 15 000 eur.

8. Dne 25. května 2012 přistoupil D. E., jednající rovněž jménem společnosti, ke směně podřízených dluhopisů I/2009, jež byly splatné v říjnu roku 2013, za jiné povinně směnitelné podřízené dluhopisy (dále jen „podřízené dluhopisy II/2012“). Splatnost posledně uvedených dluhopisů měla nastat v listopadu roku 2015.

9. Dne 14. ledna 2013 převedla společnost vlastnické právo k těmto dluhopisům na D. E. jakožto úhradu za nevyplacené mzdy.

10. Dne 25. listopadu 2015 byly podřízené dluhopisy II/2012 v souladu s podmínkami jejich emise povinně konvertovány na akcie společnosti Banco Popular. D. E. se tak stal akcionářem společnosti Banco Popular.

11. Dne 6. října 2016 podal D. E. vlastním jménem žalobu proti společnosti Banco Popular, v níž se domáhal prohlášení neplatnosti podřízených dluhopisů I/2009 a II/2012 z důvodu vady souhlasu vyžadovaného unijním právem, zejména směrnicí MiFID I[6], a požadoval vrácení původně investované částky. Podpůrně se D. E. domáhal náhrady škody způsobené nedodržením povinností vyplývajících ze směrnice MiFID I.

[3] – Rozsudek ze dne 5. května 2022, Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) (C-410/20, EU:C:2022:351) [dále jen „Banco Santander (Řešení krize Banco Popular)“].

[4] – Rozsudek ze dne 5. září 2024, Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) (C-775/22, C-779/22 a C-794/22, EU:C:2024:679) [dále jen „Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II)“].

[5] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2014, L 173, s. 190).

[6] – Podle předkládacího rozhodnutí se D. E. opíral o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS (Úř. věst. 2004, L 145, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 263) (dále jen „MiFID I“).

12. Dne 31. května 2017 Juzgado de Primera Instancia (soud prvního stupně, Španělsko) vyhověl žalobě D. E. na prohlášení neplatnosti a prohlásil úpis podřízených dluhopisů I/2009 a II/2012 za neplatný[7]. Z vnitrostátního spisu vyplývá, že uvedený soud potvrdil, že společnost Banco Popular neprovedla v případě D. E. posouzení „vhodnosti“, a to z hlediska jeho osobního postavení ani jeho postavení jednatele společnosti, aby posoudila, zda disponuje v rámci obou těchto postavení potřebnými znalostmi a zkušenostmi k tomu, aby porozuměl riziku spojenému s dotčenými směnitelnými dluhopisy[8]. Společnost Banco Popular podala proti tomuto rozhodnutí odvolání k Audiencia Provincial (provinční soud, Španělsko).

13. Dne 7. června 2017 přijal Jednotný výbor pro řešení krizí rozhodnutí o řešení krize společnosti Banco Popular, které Evropská komise schválila téhož dne.

14. Konkrétně toto řešení krize zahrnovalo kombinaci nástrojů rekapitalizace z vnitřních zdrojů a převodu činnosti[9] a bylo provedeno následujícím způsobem. Zaprvé na základě nástroje rekapitalizace z vnitřních zdrojů byla hodnota stávajících akcií společnosti Banco Popular snížena na nulu. Následně byly tyto akcie zrušeny. Stejným způsobem bylo naloženo s těmi akciemi, které vznikly konverzí části neuhrazených závazků společnosti Banco Popular (závazky kapitálu tier 1). Další část těchto neuhrazených závazků (závazky kapitálu tier 2) byla konvertována na nové akcie, které byly převedeny na společnost Banco Santander S.A. (dále jen „Banco Santander“). Společnost Banco Popular byla poté prodána společnosti Banco Santander, a sice žalované v původním řízení, která nabyla veškerá její zbývající aktiva prostřednictvím fúze sloučením, čímž došlo k zániku právní subjektivity společnosti Banco Popular. Banco Santander se stala rovněž procesní nástupkyní společnosti Banco Popular ve sporu v původním řízení.

15. Dne 29. března 2019 Audiencia Provincial (provinční soud) zrušil rozsudek soudu prvního stupně z důvodu, že D. E. v první řadě nebyl vůbec aktivně procesně legitimován. Uvedený soud se naopak domníval, že žalobu měla podat společnost.

16. Proti tomuto rozsudku podal D. E. kasační opravný prostředek k Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko). I přes nesouhlas obou účastníků řízení se Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) rozhodl podat v projednávané věci žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Uvedený soud rovněž vysvětluje, že rozdílný výklad mimo jiné čl. 53 odst. 3 BRRD španělskými soudy vedl ke značnému počtu kasačních opravných prostředků, které mu byly předloženy, z čehož vyplývá, že objasnění ze strany Soudního dvora pomůže při řešení řady těchto soudních sporů.

17. S ohledem na tyto skutečnosti položil Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„(1) Mají být ustanovení čl. 34 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s ustanoveními čl. 53 odst. 1 a 3 a čl. 60 odst. 2 prvním pododstavcem písm. b) a c) [BRRD] vykládána v tom smyslu, že případnou pohledávku nebo právo, které by vyplývaly z povinnosti nahradit škodu uložené nástupnickému subjektu společnosti [Banco Popular] v důsledku žaloby na náhradu škody

[7] – Podle vnitrostátního spisu byl tento rozsudek účastníkům řízení doručen dne 8. června 2017.

[8] – Povinnost provést posouzení „vhodnosti“ ukládá čl. 19 odst. 5 MiFID I. Je dále rozvedena v článcích 36 a 37 směrnice Komise 2006/73/ES ze dne 10. srpna 2006, kterou se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice (Úř. věst. 2006, L 241, s. 26) (dále jen „prováděcí směrnice MiFID I“).

[9] – Viz články 24 a 27 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010 (Úř. věst. 2014, L 224, s. 1) (dále jen „nařízení o SRM“).

vycházející z uvádění na trh finančního nástroje (podřízených dluhopisů povinně směnitelných za akcie téže banky), nezahrnutého mezi nástroje vedlejšího kapitálu, o nichž hovoří opatření k řešení krize Banco Popular, který byl směněn za akcie banky před přijetím opatření k řešení krize banky (7. června 2017), lze považovat za závazek, na který se vztahuje ustanovení o odpisu nebo zániku podle čl. 53 odst. 3 [BRRD], jako na povinnost nebo pohledávku, ‚jež neexistovala', takže by byl považován za uhrazený a nebyl by vymahatelný vůči společnosti Banco Santander jako nástupnickému subjektu společnosti Banco Popular, pokud by nárok, z něhož by tato povinnost nahradit škodu vyplývala, byl uplatněn před skončením postupu řešení krize banky?

(2) Nebo mají být naopak tato ustanovení vykládána v tom smyslu, že uvedená pohledávka nebo právo by představovaly povinnost nebo pohledávku, jež ‚existovala' – čl. 53 odst. 3 [BRRD] – nebo ‚již vzniklý závazek' v době řešení krize banky – čl. 60 odst. 2 písm. b) –, a jako taková je vyloučena z účinků uhrazení nebo zrušení těchto povinností nebo pohledávek, a byly by [výše uvedená pohledávka nebo právo] tudíž vymahatelné vůči společnosti Banco Santander jako nástupnickému subjektu společnosti Banco Popular, pokud by nárok, z něhož by taková povinnost nahradit škodu vyplývala, byl uplatněn před skončením postupu řešení krize banky?"

III. Analýza

A. Nástin situace, argumenty zúčastněných a struktura tohoto stanoviska

18. Otázka předkládajícího soudu se týká výkladu pojmu „existence", resp. „vznik" uvedeného v čl. 53 odst. 3 a čl. 60 odst. 2 písm. b) BRRD.

19. Článek 53 odst. 3 BRRD stanoví:

„Pokud orgán příslušný k řešení krize na základě pravomoci uvedené v čl. 63 odst. 1 písm. e) sníží jistinu závazku nebo splatnou neuhrazenou částku ve vztahu k závazku na nulu, *považují se* uvedený závazek a veškeré *povinnosti nebo pohledávky* vzniklé v souvislosti s ním, *jež neexistovaly* v době výkonu pravomoci, pro všechny účely *za uhrazené* a v žádném následujícím řízení v souvislosti s institucí v režimu řešení krize nebo jakýmkoli nástupnickým subjektem v jakékoli následné likvidaci nejsou přípustné [10]."

20. Článek 60 odst. 2 BRRD v příslušné části stanoví:

„2. Pokud se jistina příslušných kapitálových nástrojů odepíše:

[…]

b) *vůči držiteli* příslušného kapitálového nástroje nezůstává na základě částky nástroje, která byla odepsána, nebo v souvislosti s ní *žádný závazek*, s *výjimkou jakéhokoli již vzniklého závazku* a závazku k náhradě škody, jenž může vzniknout v důsledku napadení zákonnosti výkonu pravomoci k odpisu [11]."

[10] – Kurzivou zvýraznila autorka stanoviska.

[11] – Kurzivou zvýraznila autorka stanoviska.

21. BRRD nedefinuje pojem „existence“, resp. „vznik“. Kromě toho některá jazyková znění BRRD používají tentýž výraz v čl. 53 odst. 3 i v čl. 60 odst. 2 písm. b) uvedené směrnice, zatímco jiná, včetně španělského jazykového znění, používají dva různé výrazy [12]. To ztěžuje rozhodnutí o obecném významu tohoto pojmu.

22. Tato směrnice v každém případě neodkazuje na právo členských států, aby tento pojem vymezilo, z čehož plyne, že tomuto výrazu je třeba přikládat v rámci Unie autonomní význam [13].

23. Vzhledem k tomu, že „vzniklé“ závazky nejsou dotčeny rekapitalizací z vnitřních zdrojů, podle všeho ze znění čl. 53 odst. 3 i čl. 60 odst. 2 písm. b) BRRD jasně vyplývá, že rozhodnutí o tom, zda závazek „již vznikl“, či nikoli, má své důsledky. Podle čl. 60 odst. 2 písm. b) BRRD totiž vůči držiteli příslušného kapitálového nástroje, který byl odepsán, „nezůstává“ žádný závazek, zatímco závazek vůči této osobě trvá, pokud její pohledávka „existovala“ v okamžiku přijetí rozhodnutí o řešení krize.

24. Kromě toho čl. 53 odst. 3 BRRD odkazuje rovněž na pojem „neuhrazená částka“, která je snížena, pokud je použit nástroj rekapitalizace z vnitřních zdrojů. Tento odkaz upřesňuje, že při použití tohoto nástroje mohou orgány příslušné k řešení krize vypořádat pouze *neuhrazené* závazky banky v režimu řešení krize, tj. existující, ale dosud nesplatné dluhy (to znamená dluhy před splatností). Z toho plyne, že pojem „existence“, resp. „vznik“, který se v této souvislosti používá k vyloučení závazku z rekapitalizace z vnitřních zdrojů, se týká těch závazků, které banka již přijala a které jsou v okamžiku rozhodnutí o řešení krize již splatné (po splatnosti).

25. Povinnost odškodnit věřitele za protiprávní jednání, k němuž došlo v důsledku nabytí finančních nástrojů vydaných bankou a které je předmětem soudního sporu, je třeba v okamžiku přijetí rozhodnutí o řešení krize považovat za „případný“ závazek banky v režimu řešení krize. Před tím, než soud o takové povinnosti rozhodne, je její existence nejistá. Pokud však soud potvrdí tuto platební povinnost, k účinkům závazku vyplývajícího z této platební povinnosti a jeho splatnosti dochází *ex tunc*, tj. přede dnem vydání rozhodnutí o řešení krize.

26. „Vznikají“ tyto „případné“ závazky ve smyslu BRRD v okamžiku přijetí rozhodnutí o řešení krize?

27. Zde se nabízejí dva možné výklady.

28. Na jedné straně lze na uvedené závazky hledět jako na závazky již „vzniklé“ či „existující“, neboť jakmile by byly potvrzeny soudem, jednalo by se o závazky již vzniklé, a tedy splatné před přijetím rozhodnutí o řešení krize. Na druhou stranu platí, že vzhledem k tomu, že tyto závazky závisí na výsledku soudního řízení, mohly by být považovány za závazky, které existovaly v okamžiku přijetí rozhodnutí o řešení krize pouze „případně“. Jinými slovy, lze je chápat jako dluhy neuhrazené v okamžiku řešení krize, přičemž z tohoto důvodu je lze chápat jako závazky, které dosud „neexistovaly“.

[12] – V některých jazykových zněních je v čl. 53 odst. 3 a čl. 60 odst. 2 písm. b) BRRD používán tentýž výraz. Kromě anglického znění BRRD je tomu tak i ve francouzském znění (které používá pojem „échu“ v obou ustanoveních), v německém znění (které používá pojem „angefallen“), v italském znění (které odkazuje na pojem „maturati“) a v chorvatském jazykovém znění (které používá pojem „obračunati“). Jiná jazyková znění používají v čl. 53 odst. 3 a čl. 60 odst. 2 písm. b) BRRD dva různé výrazy. Jak vysvětluje předkládající soud, španělské jazykové znění BRRD používá v čl. 53 odst. 3 výraz „vencidas“ a v čl. 60 odst. 2 výraz „devengados“. Stejně tak nizozemské jazykové znění používá v čl. 53 odst. 3 BRRD pojem „vorderbaar“ a v čl. 60 odst. 2 téže směrnice pojem „te betalen“.

[13] – Soudní dvůr k tomuto závěru dospěl již ve věci Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) v bodě 48.

29. V rozsudcích ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) Soudní dvůr vyložil takové „případné“ závazky, ve vztahu k nimž byla žaloba podána až po přijetí rozhodnutí o řešení krize, jako závazky, které neexistovaly, a tudíž se na ně vztahovalo rozhodnutí o rekapitalizaci z vnitřních zdrojů. To mělo za následek, že věřitelé takových „případných“ závazků proto přišli o své pohledávky vůči bance v režimu řešení krize v rámci provedení rekapitalizace z vnitřních zdrojů. Tato ztráta má samozřejmě vliv na práva věřitelů vyplývající z unijního práva, včetně základního práva na účinnou soudní ochranu. Soudní dvůr nicméně v dotčených rozsudcích dospěl k závěru, že veřejný zájem na zabránění finančnímu kolapsu a zachování finanční stability celkově převažuje nad právy věřitelů, která jsou založena na unijním právu.

30. Na základě uvedených dvou rozsudků zastávají společnost Banco Santander, jakož i španělská, italská a portugalská vláda stanovisko, že závazky, které mohou vyplynout ze soudního řízení, nelze považovat za „existující“, i když byla tato řízení zahájena *před* řešením krize.

31. Vysvětlují, že tyto pohledávky by pravděpodobně vedly k odlivu finančních prostředků z banky v režimu řešení krize, a mohly by případně snižovat účinnost rozhodnutí o řešení krize. Za „existující“, resp. „vzniklé“ ve smyslu BRRD by proto měly být považovány pouze pohledávky nebo práva, jejichž splatnost byla uznána rozhodnutím příslušného vnitrostátního soudu přede dnem rozhodnutí o řešení krize.

32. Komise je však opačného názoru. Má za to, že pojem „existence“, jak je použit v čl. 53 odst. 3 BRRD, by se měl vztahovat na závazek nebo povinnost, které jsou v okamžiku řešení krize pouze „předběžně“ splatné a které by následný rozsudek pouze potvrdil, byť i po přijetí rozhodnutí o řešení krize.

33. Podle Komise je tento výklad odůvodněn požadavkem článku 36 BRRD, aby ocenění bylo „poctivé, obezřetné a realistické“. Toto ocenění by mělo zohlednit podmíněné závazky, které jsou předmětem probíhajících soudních řízení. Kromě toho se nejeví jako odůvodněné odepřít náhradu škody osobě, která zahájila soudní řízení před okamžikem, kdy bylo přijato rozhodnutí o řešení krize.

34. V projednávané věci vyvstává otázka, zda by rovnováha mezi zájmem na finanční stabilitě a účinné soudní ochraně unijních práv věřitelů, na jejichž ochranu bylo soudní řízení zahájeno před přijetím rozhodnutí o řešení krize, měla být nastolena stejným způsobem, jako když jsou takové žaloby podány až po přijetí rozhodnutí o řešení krize.

35. Tato otázka byla předložena v podobě žádosti o poskytnutí vodítka k tomu, zda „případné“ závazky, které jsou již předmětem soudního řízení v okamžiku přijetí rozhodnutí o řešení krize, musí být považovány za „existující“, resp. „vzniklé“ ve smyslu BRRD. Za účelem zodpovězení této otázky budu postupovat následovně. Nejprve vysvětlím, proč považuji tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce za přípustnou (B). Pokud jde o věc samou, nejprve stručně připomenu odůvodnění dvou rozsudků, v nichž Soudní dvůr dospěl k závěru, že BRRD brání žalobám podaným *po* přijetí rozhodnutí o řešení krize (C). Poté se budu zabývat otázkou, zda je tatáž argumentace použitelná i v případě, že jsou žaloby podány k soudu *před* přijetím rozhodnutí o řešení krize (D). Má analýza vyústí v návrh, aby Soudní dvůr rozhodl, že účel rámce pro řešení krize stanovený BRRD nemůže převážit nad právem na účinnou soudní ochranu práv spotřebitelů nebo investorů vyplývajících z unijního práva, pokud byla žaloba týkající se těchto práv podána *před* přijetím rozhodnutí o řešení krize (IV).

B. K přípustnosti

36. Společnost Banco Santander zpochybňuje přípustnost projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Vysvětluje, že předběžné otázky by byly pro řešení sporu v původním řízení bezpředmětné, neboť vnitrostátní soud se podle všeho rozhodl upustit od posouzení otázky, zda byl žalobce v prvním stupni podle vnitrostátního práva vůbec aktivně procesně legitimován k podání žaloby.

37. V tomto ohledu připomínám, že vnitrostátní soud v zásadě nese odpovědnost za posouzení nezbytnosti a relevance předběžných otázek, takže se na jeho otázky vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může odmítnout odpovědět pouze tehdy, je-li zjevné, že odpověď na otázku nemůže být ve věci v původním řízení nikterak užitečná [14].

38. Jak vysvětluje španělská vláda, odpověď na předběžné otázky je pro předkládající soud nezbytná, neboť pokud by Soudní dvůr odpověděl, že dotčenou žalobu BRRD vylučuje, musel by předkládající soud žalobu D. E. zamítnout, aniž by musel zkoumat, zda byl D. E. vůbec aktivně procesně legitimován k jejímu podání.

39. Není tedy zcela zjevné, že by žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla nepřípustná. Soudní dvůr by proto měl odpovědět na otázky předkládajícího soudu.

C. Ke dvěma dřívějším rozsudkům a současné situaci

40. Jak jsem již uvedla, projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce vyvstala na podkladě rozsudků ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II). V těchto rozsudcích dospěl Soudní dvůr k závěru, že rozhodnutí o řešení krize Banco Popular bránilo zahájení soudních řízení, v nichž se dotčení žalobci domáhali náhrady škody vyplývající z nedodržení určitých norem pro uvádění finančních nástrojů na trh ze strany uvedené banky.

41. Věc, ve které byl vydán rozsudek Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) se týkala žaloby na prohlášení neplatnosti podané dvěma fyzickými osobami, které v roce 2016 zakoupily akcie společnosti Banco Popular v rámci veřejné nabídky úpisu při příležitosti zvýšení kapitálu dotčené společnosti. Po řešení krize uvedené banky a snížení jejího základního kapitálu na nulu v roce 2018 tyto fyzické osoby tvrdily, že jejich původní souhlas se smlouvou o úpisu akcií byl neplatný mimo jiné z důvodu neúplnosti či nepřesnosti dotčeného prospektu. V následném rozsudku soudu prvního stupně zaujal vnitrostátní soud stanovisko, že pravidla unijního práva v oblasti občanskoprávní odpovědnosti za údaje uvedené v prospektu, jež jsou obsažena ve směrnici o prospektu [15], mohou mít přednost před zásadami upravujícími řešení krize úvěrových institucí zavedenými BRRD [16]. Proto prohlásil spornou smlouvu o úpisu akcií za neplatnou a nařídil vrácení investovaných částek žalobcům spolu s úroky [17].

[14] – Viz například rozsudek ze dne 10. prosince 2018, Wightman a další (C-621/18, EU:C:2018:999, body 26, 27 a 30 a citovaná judikatura).

[15] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES ze dne 4. listopadu 2003 o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a o změně směrnice 2001/34/ES (Úř. věst. 2003, L 345, s. 64; Zvl. vyd. 06/06, s. 356).

[16] – Viz rozsudek Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), bod 23.

[17] – Viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), bod 22.

42. Soudní dvůr tento výklad nepřijal. V řízení o předběžné otázce, které vyvstalo na podkladě odvolacího řízení, naopak rozhodl, že BRRD umožňuje odchýlit se od práv založených na jiných nástrojích unijního práva. Vysvětlil, že odchylný charakter režimu řešení krize „znamená, že použití jiných ustanovení unijního práva může být vyloučeno, pokud tato ustanovení mohou zbavit užitečného účinku postup řešení krize nebo bránit jeho provedení[18]“.

43. V zájmu zajištění plné účinnosti postupu řešení krize předpokládaného směrnicí BRRD je tedy akcionářům, jejichž akcie byly rozhodnutím o řešení krize zrušeny, bráněno v tom, aby podali žalobu na neplatnost nebo na náhradu škody *po* přijetí rozhodnutí o řešení krize.

44. Výše uvedené úvahy rozšířil Soudní dvůr ve věci Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) na žaloby podané držiteli dluhopisů, které byly před řešením krize konvertovány na akcie a následně zrušeny[19], jakož i držiteli dluhopisů, které byly konvertovány na akcie během řešení krize, ale byly převedeny na společnost Banco Santander bez náhrady[20]. Stejně jako ve věci Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), věřitelé ve věci Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) podali žaloby na neplatnost a na náhradu škody po řešení krize, přičemž se dovolávali protiprávnosti původní emise těchto finančních nástrojů, které byly později konvertovány na akcie[21]. I v těchto věcech Soudní dvůr rozhodl, že *po* přijetí rozhodnutí o řešení krize nelze podat žalobu na náhradu škody nebo na prohlášení neplatnosti původních dluhopisů[22].

45. Okolnosti v projednávané věci jsou podobné. Nejblíže k tomu má situace ve věcech C-775/22 a C-779/22, tedy prvních dvou ze tří spojených věcí v Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), neboť dluhopisy, u nichž D. E. napadá legalitu jejich nabytí, byly konvertovány na akcie před řešením krize společnosti Banco Popular. Významný rozdíl mezi oběma věcmi však spočívá v tom, že žalobci v dříve uvedených řízeních podali žaloby k soudu až *po* řešení krize společnosti Banco Popular, kdežto D. E. podal žalobu přibližně osm měsíců *před* přijetím rozhodnutí o řešení krize.

46. Nejprve je tedy třeba pochopit důvody, které vedly Soudní dvůr k závěru, že BRRD brání podání žalob na neplatnost nebo na náhradu škody po přijetí rozhodnutí o řešení krize. Teprve poté si lze položit otázku, zda je tatáž logika použitelná i v situaci, kdy jsou takové žaloby podány přede dnem přijetí rozhodnutí o řešení krize.

47. Soudní dvůr v rozsudcích ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) upřesnil, že odchylku od jiných ustanovení unijního práva, která přiznávají práva jednotlivcům, lze vysvětlit „převažujícím obecným zájmem“, aby byla „zachována finanční stabilita členských států“ ve výjimečném a naléhavém hospodářském kontextu[23].

48. Soudní dvůr uvedl, že pokud by se měly použít tyto další právní předpisy unijního práva, jako je směrnice o prospektu, mohlo by to „zbavit provádění postupu řešení krize užitečného účinku nebo bránit jeho provedení“[24].

18 – Viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), bod 37.

19 – O takovou situaci se jednalo ve věcech C-775/22 a C-779/22.

20 – O takovou situaci se jednalo ve věci C-794/22.

21 – Viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), body 29 a 37.

22 – Viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), body 61 a 70.

23 – V tomto ohledu viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), bod 37, zopakovaný ve věci Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) v bodě 56.

24 – Viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), body 37 a 40 a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), bod 56.

49. Je tomu tak proto, že žaloba na prohlášení neplatnosti i žaloba na náhradu škody by v případě jejich úspěchu vyžadovaly, aby banka v režimu řešení krize, nebo její právní nástupce vrátili v plné výši částky investované při upsání akcií (nebo dluhopisů konvertovaných na akcie), které však byly v důsledku daného rozhodnutí o řešení krize odepsány. Takové žaloby by dle názoru Soudního dvora tedy zpochybňovaly celé ocenění, na kterém bylo založeno rozhodnutí o řešení krize [25].

50. V průběhu oceňování jsou povinnost vrátit částky či zaplatit náhradu škody, které by mohly být potvrzeny v rámci žalob podaných u soudů, pouze „případnými“ závazky banky v režimu řešení krize, neboť jejich existence je podmíněna výsledkem probíhajícího soudního řízení. Kromě toho, pokud v okamžiku ocenění, které slouží jako základ pro rozhodnutí o řešení krize, ještě nebylo zahájeno soudní řízení, orgány příslušné k řešení krize by si nebyly vědomy existence takových „případných“ závazků.

51. Soudní dvůr měl za to, že „případné“ závazky, které jsou předmětem žalob podaných *po* dni přijetí rozhodnutí o řešení krize, musí být vykládány jako závazky, jež „neexistovaly“, a tudíž se pro všechny účely považují za uhrazené, jak stanoví čl. 53 odst. 3 BRRD a jak vyplývá z čl. 60 odst. 2 prvního pododstavce uvedené směrnice [26].

52. Je tomu tak proto, že v důsledku úspěšné žaloby by se zpětnou účinností vznikly závazky, které nebyly zohledněny v době přijetí rozhodnutí o řešení krize, čímž by se snížila částka kapitálových nástrojů, která je předmětem rekapitalizace z vnitřních zdrojů [27].

53. Jinými slovy, Soudní dvůr konstatoval, že pojem „vzniklé“ závazky či pohledávky ve smyslu čl. 53 odst. 3 BRRD vylučuje ty druhy pohledávek, který by vyplývaly z úspěšných žalob podaných *po* přijetí dotčeného rozhodnutí o řešení krize [28].

54. Soudní dvůr však ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) nebyl požádán, aby rozhodl, zda tytéž logické úvahy brání také žalobám na prohlášení neplatnosti a na náhradu škody, jestliže byly podány *přede* dnem přijetí rozhodnutí o řešení krize.

55. Závazky banky v režimu řešení krize jsou v takovém případě rovněž pouze „případnými“ závazky, neboť jejich existence není jistá, dokud není znám výsledek soudního řízení. V tomto případě však v době posuzování závazků banky v režimu řešení krize již řízení před soudem probíhá.

56. Zůstává tedy otázkou, zda je třeba „případné“ závazky, které jsou závislé na soudním řízení zahájeném *před* rozhodnutím o řešení krize, o nichž však v okamžiku přijetí tohoto rozhodnutí ještě nebylo rozhodnuto, považovat za „existující“, resp. „vzniklé“ ve smyslu BRRD.

57. Mám za to, že ačkoliv je odůvodnění rozsudků ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) do značné míry také použitelné na situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, existují zde další skutečnosti, které odůvodňují odlišný výklad. Právě těmito skutečnostmi se budu nyní zabývat.

[25] – Viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), bod 43. Obdobně Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), bod 59.

[26] – V tomto smyslu viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular), body 41 a 42.

[27] – V tomto smyslu viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), bod 53.

[28] – Viz Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), body 49 a 50.

D. Jsou „případné“ závazky, které jsou předmětem soudního řízení zahájeného před přijetím rozhodnutí o řešení krize, závazky „vzniklými“ nebo „neexistujícími“?

1. K účelu BRRD – mohou pohledávky, které jsou předmětem probíhajícího soudního řízení, ohrozit rozhodnutí o řešení krize?

58. Jak jsem již vysvětlila, rozsudky ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II) jsou založeny na úvaze, že účel BRRD – a sice zajistit stabilitu finančního systému – může být ohrožen, pokud by ocenění aktiv banky, na jehož základě bylo přijato rozhodnutí o řešení krize, mohlo být následně změněno prostřednictvím soudního řízení zahájeného po přijetí rozhodnutí o řešení krize.

59. Mám za to, že tytéž logické úvahy nelze vztáhnout na „případné“ závazky, tj. ty, které by mohly vyvstat, pokud by žaloba podaná před přijetím rozhodnutí o řešení krize byla úspěšná.

60. Pokud jde o ocenění aktiv banky v režimu řešení krize, existuje významný rozdíl mezi žalobami podanými před oceněním a žalobami, která byly podány až následně. První z nich jsou, nebo alespoň mohou být známy odhadci, a tudíž i orgánům příslušným k řešení krize. Odhadce nebo příslušný orgán naopak nemůže předvídat druhou uvedenou skupinu žalob.

61. Mohl by výklad takového soudního řízení jakožto „existujícího“, resp. „vzniklého“ závazku vzhledem k výše uvedenému rozdílu ohrozit postup řešení krize a zbavit rozhodnutí o řešení krize užitečného účinku?

62. Komise tvrdí, že pokud by byly dodrženy zásady ocenění, pak by skutečnost, že na dřívější žaloby je nahlíženo jako na vzniklé závazky, neohrozila účinnost postupu řešení krize.

63. Společnost Banco Santander naopak tvrdí, že takové zacházení s případnými, ale nejistými závazky by mohlo odradit od nabytí banky v režimu řešení krize a zpochybnit účinnost nástroje převodu činnosti, je-li spojen s rekapitalizací z vnitřních zdrojů, jako tomu bylo v případě řešení krize společnosti Banco Popular.

64. Podle čl. 36 odst. 1 BRRD platí, že jakékoliv opatření k řešení krize musí být založeno na „[poctivém, obezřetném a realistickém] ocenění aktiv a závazků“ subjektu v režimu řešení krize [29].

65. Jinými slovy, ocenění musí podávat realistický obraz o tom, do jaké míry může „případný závazek“ představovat ztrátu na aktivech banky v režimu řešení krize.

66. Zatímco v rámci oceňování subjektu v režimu řešení krize nelze zohlednit „případné“ závazky vyplývající ze soudních řízení, která v době oceňování ještě nebyla zahájena, nelze totéž říci o řízeních, která v dané době již probíhají.

[29] – Kromě toho, čl. 36 odst. 3 a 4 BRRD vysvětlují, že „[c]ílem ocenění je posoudit hodnotu aktiv a závazků“ dotčené instituce za účelem zajistit, aby „ve všech případech […] v okamžiku použití nástrojů k řešení krize nebo výkonu pravomoci k odpisu nebo konverzi relevantních kapitálových nástrojů byly plně uznány veškeré ztráty spojené s aktivy instituce nebo subjektu […]“. Nadto, jak v příslušné části stanoví čl. 36 odst. 5 a 6, ocenění musí „vycházet z obezřetných předpokladů, včetně poměrů neplnění a závažnosti ztrát“ a „doplní [jej] […] aktuální rozvaha“ a „seznam dlužných rozvahových a podrozvahových závazků uvedených v knihách a záznamech [dotčené] instituce nebo subjektu“.

67. V rozsahu, v němž mohou být „případné“ závazky závislé na výsledku *probíhajících* soudních řízení zohledněny v okamžiku řešení krize, tudíž nemohou taková soudní řízení ohrozit postup řešení krize.

68. Je pravda, že BRRD nestanoví, jak určit závazky uvedené v článku 36 této směrnice [30].

69. Z první zprávy o ocenění v případě řešení krize společnosti Banco Popular ze dne 5. června 2017 je však zjevné, že tato zpráva byla „vypracována s ohledem na […] kritéria metod oceňování uvedená v kapitole II“ [31] použitelných regulačních technických norem Evropského orgánu pro bankovnictví [32]. V příslušné části tyto normy stanoví, že „odhadce se zvlášť zaměří na […] právní spory a regulační opatření, u nichž mohou očekávané peněžní toky podléhat různé míře nejistoty ohledně jejich výše a/nebo načasování“ [33].

70. Z druhé zprávy o ocenění ze dne 6. června 2017, na kterou společnost Banco Santander odkazuje ve svém vyjádření, je rovněž zjevné, že při oceňování společnosti Banco Popular byla zohledněna ztráta ve výši odhadů reálné hodnoty soudních sporů týkajících se „nároků z titulu nevhodného prodeje konvertibilních dluhopisů“ uvedená v jejích účetních výkazech [34]. Jak je vysvětleno v objasňujícím dokumentu ke třetí zprávě o ocenění, tyto ztráty zahrnují v rámci nízkého a vysokého scénáře pohledávky vyplývající z podřízených dluhopisů II/2012, konkrétně tedy finančních nástrojů dotčených v projednávané věci [35].

71. Společnost Banco Santander tvrdí, že vzhledem k mimořádně naléhavé situaci, v níž obvykle dochází k řešení krize, mohou nastat případy, kdy se ocenění provádí na základě zprávy, která nezohledňuje všechna probíhající soudní řízení.

72. Ačkoliv je skutečně možné, že některé probíhající soudní spory nebudou zohledněny, určitá míra nejistoty se objevuje v rámci každé „inventarizace“, a je tedy patrně součástí obecného rizika, které na sebe nabývající subjekt přebírá.

[30] – Je však třeba poznamenat, že v roce 2019 Jednotný výbor pro řešení krizí zveřejnil rámec pro oceňování za účelem vymezení zásad a metodik pro zprávy o ocenění pro rozhodnutí o řešení krize, který ukládá odhadci povinnost zohlednit „podmíněné závazky související se soudními spory“; viz Jednotný výbor pro řešení krizí, Rámec pro oceňování, únor 2019, s. 22, k dispozici na adrese: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2019-02-01 %20Framework%20for%20Valuation.pdf.

[31] – Viz Jednotný výbor pro řešení krizí, Zpráva o ocenění pro účely čl. 20 odst. 5 písm. a) nařízení (EU) č. 806/2014, která poskytuje informace ke zjištění, zda jsou splněny podmínky zahájení řešení krize nebo podmínky pro odpis nebo konverzi kapitálových nástrojů, ze dne 5. června 2017, k dispozici na adrese: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/valuation_1_report_updated_on_30_10_2018.pdf (dále jen „první zpráva o ocenění“), s. 1.

[32] – Evropský orgán pro bankovnictví, Regulační technické normy pro oceňování pro účely řešení krize a pro oceňování pro účely určení rozdílu v zacházení v důsledku řešení krize podle směrnice 2014/59 o ozdravných postupech a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků (EBA/RTS/2017/05 a EBA/RTS/2017/06) (dále jen „technické normy EBA“), ze dne 23. května 2017, k dispozici na adrese: https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1853532/88566587-ff6f-4116-a08e-282eb4ea2f78/Final%20draft%20RTSs%20on%20valuation%20in%20resolution%20(EBA-RTS-2017-05 %20&%20EBA-RTS-2017-06).pdf.

[33] – Viz článek 8 technických norem EBA.

[34] – Viz bod 2.4 Prozatímní zprávy ve věci Hippocrates – scénář prodeje obchodní činnosti ze dne 6. června 2017, dostupné na https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/2023-08-25_BPE_%20Revised%20NCV_Valuation-2-Report.pdf (v níž společnost Deloitte zdůrazňuje, že „jsme přijali ztrátu ve výši odhadu reálné hodnoty jako přiměřenou, ale upravili jsme směrem nahoru počet dotčených zákazníků, přičemž jsme použili nízký a vysoký scénář“. První zpráva o ocenění ze dne 5. června 2017 neodráží žádné podrobnosti o ztrátě ve výši odhadu reálné hodnoty plynoucí ze soudních sporů; viz https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/valuation_1_report_updated_on_30_10_2018.pdf.

[35] – Viz bod 5.11.2 objasňujícího dokumentu společnosti Deloitte k ocenění rozdílu v zacházení ve věci společnosti Banco Popular Español ze dne 18. prosince 2019, k dispozici na adrese: https://www.srb.europa.eu/system/files/media/document/annex_ii_-_clarification_document_en.pdf.

73. Kromě toho, jak uvedla španělská vláda, případné závazky vyplývající z takového soudního řízení, jako je soudní řízení dotčené v projednávané věci, se alespoň v určitém rozsahu odráží v účetních výkazech veřejně obchodované banky. V tomto ohledu podotýkám, že z bodů 3 a 5 rozhodnutí o řešení krize vyplývá, že společnost Banco Popular je mateřskou společností skupiny Banco Popular a je kótována na španělské burze cenných papírů, tedy na regulovaném trhu ve smyslu čl. 4 odst. 14 MiFID I. Na základě nařízení o mezinárodních účetních standardech musí společnosti, které vydávají cenné papíry veřejně obchodované na takových trzích, sestavovat konsolidované účetní závěrky v souladu s určitými mezinárodními účetními standardy [36], které Komise přejímá do unijního práva [37]. Mezi mnoha [38] standardy, které Komise přejala do unijního práva v době, kdy bylo přijato rozhodnutí o řešení krize dotčené v projednávané věci, byly zvláštní požadavky na to, aby byla v účetnictví zohledněna nejistota, která vyplývá mimo jiné z možných nákladů na „probíhající soudní procesy“ [39].

74. Proto nepovažuji za přesvědčivé ani za správné tvrzení, že probíhající soudní spor, včetně sporu týkajícího se nevhodného prodeje kapitálových nástrojů, by se nepromítl do ocenění banky pro účely řešení krize. Je tomu tak zejména tehdy, je-li oceňování prováděno v souladu se zásadami „poctivého, obezřetného a realistického ocenění“ ve smyslu článku 36 BRRD [40].

75. Na rozdíl od žalob podaných až po přijetí rozhodnutí o řešení krize tedy nelze mít za to, že žaloby podané před tímto okamžikem mohou zpochybnit ocenění, na jehož základě bylo přijato rozhodnutí o řešení krize.

76. Účel BRRD tudíž nevyžaduje, aby byly takové pohledávky vyjmuty z pojmu „existující“, resp. „vzniklé“ závazky ve smyslu čl. 53 odst. 3 a čl. 60 odst. 2 BRRD.

2. Poměřování účelu postupu řešení krize a práva na účinnou soudní ochranu

77. Vzhledem k naléhavosti řešení krize a nejistotě panující ohledně toho, zda může ocenění za takových podmínek zohlednit všechny „případné“ závazky, lze tvrdit, že by se mohlo zdát mnohem jednodušším řešením mít za to, že pohledávky založené na soudních řízeních, která probíhají ke dni rozhodnutí o řešení krize, by měly být považovány za „neexistující“, a tudíž za

[36] – Viz článek 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 ze dne 19. července 2002 o uplatňování mezinárodních účetních standardů (Úř. věst. 2002, L 243, s. 1; Zvl. vyd. 13/29, s. 609) (dále jen „nařízení o mezinárodních účetních standardech“). Jak dále vysvětluje článek 2 uvedeného nařízení, „ ‚mezinárodními účetními standardy‘ [se] rozumějí ‚International Accounting Standards‘ (IAS), ‚International Financial Reporting Standards‘ (IFRS) a související výklady (výklad SIC a IFRIC), následné změny těchto standardů a souvisejících výkladů, budoucí standardy a související výklady, které vydá anebo schválí International Accounting Standards Board (IASB)“.

[37] – Viz čl. 3 odst. 1 a 4 nařízení o mezinárodních účetních standardech.

[38] – Na základě nařízení Komise (ES) č. 1126/2008 ze dne 3. listopadu 2008, kterým se přijímají některé mezinárodní účetní standardy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002 (Úř. věst. 2008, L 320, s. 1) (dále jen „nařízení (ES) 1126/2008“) Komise přijala „všechny standardy Rady pro mezinárodní účetní standardy (IASB) a všechny výklady Výboru pro výklad mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRIC), které byly ve Společenství přijaty v plném rozsahu do 15. října 2008, s výjimkou standardu IAS 39 (spojeného s účtováním a oceňováním finančních nástrojů), z něhož byly omezené části vynechány“ (viz bod 2 odůvodnění a článek 2 uvedeného nařízení).

[39] – Viz bod 117 mezinárodního účetního standardu 1 přílohy nařízení (ES) 1126/2008, který ve znění platném v době rozhodnutí o řešení krize vysvětluje v příslušné části, že „stanovení účetní hodnoty některých aktiv a závazků [vyžadují] odhad dopadů nejistých budoucích událostí na tato aktiva a závazky k rozvahovému dni […] [p]říkladem [jsou] […] rezervy závisející na výsledcích probíhajících soudních procesů. […] Tyto odhady zahrnují předpoklady o takových položkách, jako je úprava rizik ve vztahu k peněžním tokům nebo použitým diskontním sazbám“. Viz rovněž bod 34 mezinárodního účetního standardu 11 téže přílohy týkající se nákladů předmětu smlouvy, jež musí být zohledněny jako náklady, které zahrnují „výsledek nevyřešeného právního sporu“ a podle bodu 36 a násl. mezinárodního účetního standardu 37 vyžadují ocenění nejlepších možných odhadů.

[40] – Jak vysvětluji v poznámce pod čarou 34 tohoto stanoviska, v případě společnosti Banco Popular společnost Delloite ve skutečnosti upravila počet dotčených zákazníků figurujících v takovém druhu řízení, jako je řízení dotčené v projednávané věci, a snažila se tak zohlednit přesnější ztrátu odpovídající odhadu reálné hodnoty.

uhrazené na základě rekapitalizace z vnitřních zdrojů. Bylo by dokonce možné, že potenciální nabyvatelé banky v úpadku by byli více motivováni souhlasit s převzetím, pokud by aktiva, která by získali, byla prosta *jakýchkoli* „případných“ závazků, včetně závazků podmíněných probíhajícím soudním řízením. Tímto způsobem může být lépe naplněn cíl zajistit účinnost postupu řešení krize.

78. Nelze však zapomínat na to, že toto řešení by rovněž vyloučilo taková práva, která pro subjekty práva vyplývají z unijních právních předpisů, jako je směrnice o prospektu a MiFID I.

79. Taková práva jsou chráněna právem na účinnou soudní ochranu, tedy obecnou zásadou unijního práva, která je v současnosti vyjádřena v čl. 47 prvním pododstavci Listiny základních práv Evropské unie. Toto základní právo zaručuje každému, kdo tvrdí, že byla porušena jeho práva založená na unijním právu, přístup k soudu, který má pravomoc stanovit účinné prostředky nápravy.

80. Tím, že společnost Banco Santander, jakož i španělská, italská a portugalská vláda prosazují, aby bylo probíhající soudní řízení považováno za „neexistující“ pro účely BRRD, ve skutečnosti zastávají názor, že výsledný zásah do práva na účinnou právní ochranu je odůvodněný.

81. Ve věci Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), v níž se žalobci dovolávali mimo jiné práva na účinnou soudní ochranu, Soudní dvůr připomněl, že toto právo není absolutní a může být omezeno pro účely jiných důležitých veřejných zájmů, jako je zachování finanční stability [41].

82. Aniž by se zabýval podrobnostmi, Soudní dvůr dospěl k závěru, že při poměřování je třeba upřednostnit zájem na stabilitě finančního systému před účinnou ochranou práv investorů založených na unijním právu. Soudní dvůr vycházel ze své dřívější judikatury, v níž konstatoval, že „ačkoli existuje jasný veřejný zájem na tom, aby v celé Unii byla zajištěna silná a důsledná ochrana investorů, tento zájem nemůže vždy převažovat nad veřejným zájmem spočívajícím v zajištění stability finančního systému [42]“.

83. Ve výše citovaném bodě však Soudní dvůr s opatrností uvedl, že zájem investorů nemůže „*vždy*“ převažovat nad veřejným zájmem spočívajícím v zajištění stability finančního systému.

84. Tento cíl finanční stability není ohrožen tím, že by na probíhající soudní řízení bylo nahlíženo jako na „existující“, resp. „vzniklé“ závazky, jako by tomu bylo v případě povolení podání žalob po přijetí rozhodnutí o řešení krize. Je tomu tak proto, že ocenění, na němž je založeno rozhodnutí o řešení krize, by mělo probíhající soudní řízení zohledňovat. Z tohoto hlediska se projednávaná věc liší od okolností dotčených v rozsudcích ve věcech Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) a Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II).

85. Kromě toho platí, že zatímco v posledně uvedených věcech investoři nevyužili práva obrátit se na soud za účelem obrany svých práv založených na unijním právu ještě před tím, než rozhodnutí o řešení krize do těchto práv zasáhlo, za okolností projednávané věci D. E. rozpoznal svá práva a povinnosti a podnikl kroky k jejich ochraně v době před přijetím rozhodnutí o řešení krize, které změnilo právní rámec, v němž se nacházel.

[41] – Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), bod 80.

[42] – Banco Santander (Řešení krize Banco Popular II), bod 81.

86. Pokud by rozhodnutí o řešení krize umožňovalo samo o sobě ukončení probíhajících soudních řízení, představovalo by to významný zásah do práva na účinnou soudní ochranu [43].

87. Podle mého názoru tedy okolnosti projednávané věci vyžadují, aby Soudní dvůr na jedné straně přiznal větší váhu právu investorů na účinnou ochranu jejich práv vyplývajících z unijního práva v soudních řízeních zahájených před přijetím rozhodnutí o řešení krize a na druhé straně přiznal menší váhu cíli finanční stability, a to vzhledem k tomu, že tohoto cíle lze dosáhnout i v případě, kdy je účinná soudní ochrana upřednostněna.

88. Tím, že D. E. zahájil soudní řízení na ochranu svých práv vyplývajících z unijního práva přibližně osm měsíců před přijetím rozhodnutí o řešení krize, a tedy pravděpodobně zcela nezávisle na tomto pozdějším postupu, zaujal jiné postavení než ostatní držitelé podřízených dluhopisů II/2012 [44].

89. Zásada *iura vigilantibus*, která je dodržena, pokud je projednávaným žalobám při poměřování přikládána odpovídající váha, je dalším argumentem ve prospěch výše uvedeného závěru, že by představovalo neodůvodněné omezení práva na účinnou právní ochranu, pokud by Soudní dvůr vyložil BRRD tak, že umožňuje retroaktivní omezení soudních řízení, která byla zahájena před tím, než bylo přijato rozhodnutí o řešení krize, a která v té době ještě probíhají.

90. Takové řešení by navíc posílilo důvěru v soudní systém, kterou by opačný závěr mohl narušit.

91. Závěrem lze říci, že omezení práva na účinnou soudní ochranu investorů založené na unijním právu nelze odůvodnit cílem zachovat finanční stabilitu v situaci, kdy je soudní řízení, jehož předmětem je ochrana práva poskytovaného Unií, zahájeno před rozhodnutím o řešení krize a nezávisle na něm.

3. K dalším otázkám

a) Kdo by měl nést náklady na porušení práv věřitelů banky v režimu řešení krize, která vyplývají z unijního práva?

92. Posouzení si vyžaduje několik dalších argumentů společnosti Banco Santander.

93. Uvedená společnost tvrdí, že na projednávané žaloby je třeba nahlížet jako na „neexistující“ závazky, neboť v opačném případě by tyto „případné“ závazky přešly na ni jako na nástupnickou banku, přestože neměla nic společného s jednáním společnosti Banco Popular, které je podstatou probíhajících soudních řízení.

94. Za okolností projednávané věci se D. E. dovolává porušení kogentního ustanovení MiFID I, jehož cílem je chránit nabyvatele finančních nástrojů před nevhodnými nákupy. Dotčená pravidla zahrnují posouzení „vhodnosti“ stanovené v čl. 19 odst. 5 MiFID I, které v zásadě ukládá [45]

[43] – Obdobně viz rozsudek ze dne 29. dubna 2021, Banco de Portugal a další (C-504/19, EU:C:2021:335, bod 63).

[44] – V tomtéž duchu viz stanovisko generálního advokáta J. Richarda de la Tour ve věci Banco Santander (Řešení krize Banco Popular) (C-410/20, EU:C:2021:976, bod 65) (v němž vysvětluje v souvislosti s argumentem namítajícím porušení rovnosti, že „akcionáři, kteří nabyli své cenné papíry na základě nesprávného nebo nepřesného prospektu a dosáhli odsuzujícího rozsudku před přijetím rozhodnutí o řešení krize, se objektivně nenacházejí ve stejné situaci, jako kdyby podali žalobu až po tomto rozhodnutí“).

[45] – Viz rozsudek ze dne 30. května 2013, Genil 48 a Comercial Hostelera de Grandes Vinos (C-604/11, EU:C:2013:344, bod 31). Viz rovněž body 39 a 47 tohoto rozsudku, které zdůrazňují, že cílem článku 19 MiFID I je zejména ochrana investorů.

finančním institucím povinnost získat informace o znalostech a zkušenostech klienta potřebných k tomu, aby chápal rizika spojená s investiční službou nebo transakcí, ještě před uskutečněním dané transakce a v případě potřeby jej upozornit [46].

95. Porušení těchto pravidel může vést k neplatnosti smlouvy, na jejímž základě byl daný finanční nástroj nabyt, a ke vzniku nároku nabyvatele na vrácení kupní ceny navýšené o úroky nebo na náhradu škody.

96. Společnost Banco Santander má za to, že vzhledem ke skutečnosti, že D. E. byl v okamžiku řešení krize akcionářem společnosti Banco Popular, měla by být v souladu se zásadou, že nejprve nesou ztráty akcionáři [47], jeho pohledávka považována za pohledávku neexistující, a tudíž za vypořádanou před převodem jakýchkoli „vzniklých“, resp. „existujících“ závazků na nástupnický subjekt.

97. Podle mého názoru nárok D. E. na vrácení částek nebo náhradu škody, který by byl potvrzen v případě úspěchu jeho žaloby, nebrání tomu, aby byly akcie, které vlastnil před rozhodnutím vnitrostátního soudu, zrušeny v rámci postupu řešení krize nebo aby jeho dluhopisy byly přeměněny na akcie a zrušeny nebo převedeny bez náhrady. Úspěšný výsledek probíhajícího soudního řízení by postavil D. E. do pozice jiného druhu věřitele. Jeho pohledávka by nebyla pohledávkou investora do dluhopisů, ale naopak by vycházela z nevhodného prodeje těchto dluhopisů, jejichž vlastníkem by přestal být. Závazek společnosti Banco Santander k úhradě této pohledávky by existoval a byl by splatný (to znamená po době splatnosti) před přijetím rozhodnutí o řešení krize, stejně jako ostatní „vzniklé“ závazky.

98. Společnost Banco Santander se však domnívá, že taková pohledávka by přesto měla být považována za pohledávku, která neexistovala v okamžiku řešení krize. Ztráta D. E. v důsledku rozhodnutí o rekapitalizaci z vnitřních zdrojů by tudíž měla být kvalifikována jako druh ztráty postihující jakéhokoli jiného věřitele s pohledávkou, která v okamžiku řešení krize trvá, tj. jako druh pohledávky, která je z důvodu rekapitalizace z vnitřních zdrojů vypořádána. Takoví věřitelé mají práva plynoucí ze „zásady, že se žádný věřitel nesmí dostat do méně výhodného postavení“ [48]. Tato zásada znamená, že věřitel, v jehož případě se po ocenění a porovnání dvou postupů (řešení krize a běžné úpadkové řízení) zjistí, že má nárok na úhradu své pohledávky nebo její části , může na základě článku 75 BRRD požadovat úhradu rozdílu z mechanismu financování k řešení krizí [49]. Takový závazek by tedy podle společnosti Banco Santander měl být vzájemně vypořádán a neměl by vzniknout nástupci banky v režimu řešení krize. Takové řešení by však zjevně neumožnilo, aby byla D. E. vrácena celá částka, která mu náleží, přestože by mu na základě úspěšného výsledku soudního řízení vznikl na tuto částku nárok.

[46] – Viz čl. 19 odst. 5 MiFID I ve spojení s body 58 až 60 odůvodnění a články 36 a 37 prováděcí směrnice MiFID I. Jak však zdůrazňuje druhý pododstavec článku 36 prováděcí směrnice MiFID I, „investiční podnik [je] oprávněn předpokládat, že profesionální zákazník disponuje potřebnými zkušenostmi a znalostmi k tomu, aby porozuměl rizikům souvisejícím s určitým typem nabízeného nebo poptávaného produktu či služby, které spadají do jeho kategorie profesionálního zákazníka“.

[47] – Viz článek 34 odst. 1 písm. a) BRRD.

[48] – Při použití nástroje rekapitalizace z vnitřních zdrojů, jak je vyjádřen v čl. 73 písm. b) BRRD, tato zásada vyžaduje, aby „nevznikly akcionářům a věřitelům, jejichž pohledávky byly odepsány nebo konvertovány na kapitál, větší ztráty, než jaké by jim vznikly, kdyby byla instituce v režimu řešení krize likvidována v běžném úpadkovém řízení“.

[49] – Mechanismus financování k řešení krizí je mechanismus, který musí členské státy zavést na základě článku 100 BRRD a který umožňuje vzájemné vypořádání druhu finančního břemene uvedeného v článku 101 BRRD.

99. Pokud by však tento „případný“ závazek přešel na nástupnickou banku, v dotčené situaci na společnost Banco Santander, byla by zachována celá pohledávka D. E. za předpokladu, že soudní řízení bude úspěšné. Toto řešení by bylo v souladu s navrhovaným poměřováním výsledků za okolností, kdy věřitel podal žalobu na ochranu svých práv vyplývajících z unijního práva před přijetím rozhodnutí o řešení krize.

100. Nevidím problém s převzetím takových „případných“ závazků společností Banco Santander v rámci převodu činnosti, jelikož dopad těchto závazků na hodnotu aktiv společnosti Banco Popular byl zohledněn v rozhodnutí o ocenění. Skutečnost, že společnost Banco Santander nemůže být činěna zodpovědnou za veškerá porušení unijního práva, kterých se dopustila společnost Banco Popular před řešením krize, nemá vliv na to, že v rámci opatření k řešení krize převzala Banco Santander určitou část obchodního rizika spojeného se společností Banco Popular.

101. Nic však nebrání tomu, aby orgány příslušné k řešení krize v rozhodnutí o řešení krize stanovily, že tyto „případné“ závazky, i když „vznikly“, *nebudou* převedeny na nástupnickou banku, ale že tyto závazky, pokud vyvstanou, budou naopak vzájemně vypořádány, a to buď prostřednictvím mechanismu financování k řešení krizí, nebo prostřednictvím Jednotného fondu pro řešení krizí [50].

102. Jedná se však o otázku volné úvahy, která se odráží v rozhodnutích učiněných v rámci každého postupu řešení krize a při jednáních mezi orgány příslušnými k řešení krize a nabývajícím subjektem. V případě neexistence takových ujednání si společnost Banco Santander nemůže v době po dokončení těchto jednání prostřednictvím nástroje převodu činnosti stěžovat na to, že by neměla být činěna odpovědnou za závazky, které na ni byly převedeny na základě rámce pro řešení krize.

103. Jinými slovy, argumenty společnosti Banco Santander, že nástupnická banka by neměla nést odpovědnost za pohledávky vyplývající ze soudních řízení vedených proti bance v úpadku, ačkoli nabyvatel o těchto „případných“ závazcích věděl nebo měl vědět před tím, než nabídl převzetí dotčené banky, nemají vliv na můj návrh nahlížet na probíhající soudní řízení jako na „existující“, resp. „vzniklé“ závazky.

b) K možným zneužívajícím soudním řízením

104. Společnost Banco Santander dále tvrdí, že výklad, podle něhož jsou „případné“ pohledávky podmíněné probíhajícím soudním řízením „existujícími“, resp. „vzniklými“ závazky, by v případě budoucích řešení krizí vedl k situaci, kdy by akcionáři a věřitelé mohli obcházet účinek nástroje rekapitalizace z vnitřních zdrojů tím, že by zahajovali soudní řízení před přijetím rozhodnutí o řešení krize. Takové praktiky by v případě jejich povolení omezily pravomoci orgánů příslušných k řešení krize odepsat nebo snížit kapitál a neuhrazené dlužné částky, když by přistoupily k použití nástroje rekapitalizace z vnitřních zdrojů.

105. Je skutečně možné, že ti věřitelé, kteří se dozvědí o možnosti vydání rozhodnutí o řešení krize předem, se mohou pokusit zajistit své investice zahájením soudního řízení, což by v případě, že by takové řízení bylo vykládáno jakožto „existující“, resp. „vzniklé“ závazky podle BRRD, zabránilo odepsání jejich investic při použití nástroje rekapitalizace z vnitřních zdrojů.

[50] – V tomto ohledu viz čl. 76 odst. 1 a 2 nařízení o SRM.

106. I když přitom samozřejmě existuje potenciál tohoto druhu soudních sporů, je třeba zohlednit skutečnost, že zahájení soudního řízení s sebou nese náklady, které by nebyly uhrazeny, pokud by žaloba neměla žádnou šanci na úspěch. Kromě toho se předpokládá, že rozhodnutí o řešení krize je přijímáno bezodkladně a v tajnosti. Je proto nepravděpodobné, že by investoři, byť by měli podezření na případné řešení krize, znali způsob jejího řešení.

107. Může nicméně existovat důvod považovat za „existující“, resp. „vzniklé“ pouze ty pohledávky, jež jsou podmíněny žalobami podanými do určitého data před přijetím rozhodnutí o řešení krize, jako je například datum, které se zohledňuje pro účely ocenění banky v úpadku a na jehož základě se přijímá rozhodnutí o řešení krize.

108. V tomto ohledu společnost Banco Santander vysvětluje, že ocenění provedené společností Deloitte zohlednilo situaci existující ke dni 31. března 2017, zatímco rozhodnutí o řešení krize bylo přijato dne 7. června 2017. S žalobami podanými po dni 31. března 2017 by tedy mohlo být zacházeno stejně jako s žalobami podanými po přijetí rozhodnutí o řešení krize, a tedy v tom smyslu, že „neexistovaly“ v tomto okamžiku.

109. I když si tato argumentace zaslouží pozornost, nemá vliv na postavení D. E. za okolností projednávané věci, v níž byla jeho žaloba podána přibližně osm měsíců před přijetím rozhodnutí o řešení krize.

110. Argumenty společnosti Banco Santander založené na možném zneužití výkladu Soudního dvora, který by nahlížel na dřívější žaloby jako na „existující“, resp. vzniklé“ závazky, proto nelze považovat za natolik významné, aby převážily nad ostatními argumenty hovořícími ve prospěch takového výkladu.

IV. Závěry

111. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) takto:

„Článek 53 odst. 1 a 3 a čl. 60 odst. 2 písm. b) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 ve spojení s prvním pododstavcem článku 47 Listiny základních práv Evropské unie

musí být vykládány v tom smyslu, že

pohledávka nebo právo, které vyplývají ze soudního řízení zahájeného u příslušných soudů členského státu proti finanční instituci nebo subjektu před tím, než se tato instituce nebo subjekt stanou předmětem rozhodnutí o řešení krize, které ale v této době ještě probíhá, představují ‚vzniklý‘ závazek.“